

Dansen van het bal folk (8): de jig

Tekst & foto's Rolf Groeneveld

De jig is als één van de vrolijkste dansen razend populair op folkbals en op de dansvloeren van het festival in Saint Chartier. Maar op diezelfde vloeren begint het gedonder al, want het is ook de dans die de gemoederen het meest verhit. Want is het wel zo'n Franse dans en komt hij niet - quel horreur! - uit de Verenigde Staten? En is het nou een jig, een chapelloise, een Gay Gordons of een All American Promenade? Zelfs wie niet om deze vragen maalt en gewoon graag met zijn of haar geliefde naar het bal gaat, moet oppassen. Voor je het weet ben je hem of haar kwijt aan iemand anders...

Hoe oud of nieuw de dans zelf ook is, het woord 'jig' is al heel oud. Al in de zeventiende en achttiende eeuw danste de aristocratie graag een 'gigue' of 'giga', en we vinden ze dan ook in de muziek van onder anderen Bach, Vivaldi en Mozart. Ook de Nederlanders kenden giga's en giges, getuige muziekboeken als Oude En Nieuwe Hollantsche Boerenlietjes en Contredansen en de Hollantsche Schouburgh. Meestal zijn het levendige, vrolijke melodieën in een zes-achtste maat, maar variaties in drie-achtste, negen-achtste en twaalf-achtste komen ook voor.

De dans die we op folkbals 'jig' plegen te noemen, heeft waarschijnlijk niets met de oude giga's en giges te maken. In de volksdanswereld is deze dans bekend onder de naam 'All American Promenade' - de geinponems onder de volksdansers noemen hem ook wel het Aapje, naar de afkorting AAP. De Amerikaan Jim Arkness componeerde de All American Promenade in de jaren zestig, maar of hij echt de eerste was is niet helemaal zeker. In

Scandinavië en op de Britse eilanden zijn namelijk al langer dansen bekend die sterk op het Aapje lijken, zoals de Zweedse Alemans Marsj, de Schotse Gay Gordons en de Ierse Two Hand Jig. De Fransen noemen het weer een Chapelloise, maar de oorsprong van die naam is in dikke nevelen gehuld.

Hoe we hem ook noemen, de jig is net als de cercle een uitermate geschikte dans om een folkbal te openen. Amerikaanse volksdansers scharen het Aapje onder de 'mixers', wat wil zeggen dat het een dans is om de dansers gezellig door elkaar te husselen en met elkaar kennis te laten maken. Het thema van de jig is namelijk, om het maar eens oneerbiedig te zeggen, 'partnerruil'. De dansers vormen paren die achter elkaar in een kring staan, en na iedere herhaling geeft de man zijn danspartner door naar de man achter hem - of de vrouw geeft haar partner door naar de man voor haar, het is maar hoe je het bekijkt. Het is een eenvoudige dans waar ook onervaren dansers snel aan mee kunnen doen, dus muzikanten spelen hem graag aan het begin van een bal om mensen de dansvloer op te trek-

ken. Voor dansers is het een leuke dans om in de sfeer te komen, of om ondanks een gebrek aan ervaring of danstalent toch te dansen. Maar het is ook een handige manier om van een vervelende danspartner af te raken: na één herhaling ben je hem of haar al weer kwijt en dans je met iemand anders.

Wat folkbal-jig en giga wel met elkaar gemeen hebben is de maatsoort van de muziek. Bijna alle melodieën voor de jig zijn in zes-achtste, al komt het sporadisch ook voor dat hij op een vierkwartsmaat wordt gedanst. De dans duurt zestien maten, dus alles wat zestien maten of een veelvoud daarvan duurt is in principe geschikt. Het is natuurlijk wel leuker als de melodie even lang duurt als de dans, maar er zijn maar weinig melodieën die zo kort zijn als zestien maten en ondanks dat niet op den duur saai worden. Een leuk voorbeeld van een melodie die aan beide criteria voldoet is zowaar van Nederlandse bodem: *Ruytertie jonk van jaaren*, hier afgebeeld, komt uit de Oude En Nieuwe Hollantse Boerenlietjes En Contredansen.

Op zich valt het dus met die verhitte gemoederen wel mee. Of toch niet? Na Folkwoods 2004 schreef Ad van Meurs op Folkforum een vlamvend stuk waarin hij zich beklagde over 'folky linedancers' die 'de dansvloer claimen'. Hoon en verontwaardiging was zijn deel: hoe durft die mislukte cowboy het folkbal met line dancing te vergelijken! Hoeveel van die verontwaardigde folkies zouden geweten hebben dat de All American Promenade bij menig line dancing event op het programma staat?

Bronnen:

De zeer informatieve website van
Celtic Bompa:
<http://celticbompa.4t.com/>

Ruytertie Jonk van Jaaren

♩. = 120

